

Σ' όλα αυτά που είναι αλήθειες σοσιαλιστικές, ο σοσιαλιστής δὲ βρίσκει τίποτε νὰ κατακρίνει. Τὰ ἴδια εἰπώθησαν στὴν Ἑλλάδα, καὶ πρὸ δέκα χρόνια, ἀπ' ἄλλους σοσιαλιστές: Ὁ Σοσιαλισμὸς εἶναι ἕνας. Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο τὸν αἰσθάνονται ὅλοι οἱ ὁπαδοὶ του, καὶ κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο τὸν περιγράφουν κι' ὅσοι ζητούν νὰ γνωρίσουν ποιὸς ἀληθινὰ εἶναι. Τιμὴ λοιπὸν γιὰ τοὺς σοσιαλιστές, ἂν αὐτοὶ στὴν Ἑλλάδα, εἶναι οἱ μόνοι που πρὸς αἰσθάνονται ὁμοίμορφοι στὶς πεποιθήσεις τους.

Μὲ τὸ «Ἑλληνικὸν Μέλλον» ὁ κ. Παπανδρέου μᾶς φέρνει ὁμῶς καὶ κάτι νέο. Ἔρχεται τελευταίος ἀπὸ τὴν Εὐρώπην καὶ μᾶς βεβαιώνει πὼς ἐκεῖ ἐξακολουθεῖ ἀκόμη τὸ σοσιαλιστικὸ ρεῦμα (1). Γιὰ ὅποιον ἀμφιβάλλει, οἱ ἀποδείξεις τοῦ κ. Παπανδρέου εἶναι, νομίζουμε, φτωχιστάτες κι' ἀρκετές. Ἐκεῖνο ὁμῶς που θὰ εἶχαμε νὰ συζητήσουμε φιλικὰ μαζί του, θὰ εἶταν κάποιες λεπτομέρειες γιὰ τὴν αὐριανὴ κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ ὄψιν τῆς Ἑλλάδας.

Ἀντικλησιαστικὰ ρεύματα θὰ ὑπάρξουν καὶ σὲ μᾶς. Ὁ κ. Παπανδρέου ἔχει ἀντίθετη γνώμη.

Μπορεῖ, ὡς τώρα, ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία νὰ συνεργάσθῃ μετὰ τὸ Κράτος καὶ γι' αὐτὸ νὰ μὴν εἶχαμε ἀντικληρικισμό. Ἡ αὐριανὴ ὁμῶς σοσιαλιστικὴ συνείδησι τῶν ἐργατῶν δὲ θὰ συμφωνεῖ μετὰ τὴν φεουδαλικὴν τοῦ παπᾶ. Καὶ ἡ πείρα μᾶς δείχνει πὼς ὁ Ἕλληνας ἐργάτης γίνεται καλὸς σοσιαλιστὴς μόνον ἅμα ξεσκλαθώνεται τέλεια ἀπὸ τὴν θρησκευτικὴν προλήψιν. Ἄρα κατ' ἀνάγκην, ὁ παπᾶς θὰ χτυπηθεῖ. Ἡ παπαδικὴ ἀντίδρασι που θὰ πικρήσῃ τότε ὁ Σοσιαλισμὸς θάναί μετὰ γὰρ, θὰ παρουσιαστῇ μ' ἕνα τὰ πάθη τῆς ἰσπανικῆς ἢ τῆς ἰταλικῆς, μ' ὅλο τὸ ρωμαϊκὸ παπαδιστικὸ πείσμα. Οἱ Ἅγιοι Δημητριάδος (ἀθεϊκὰ Βόλου) θάναί αὐριο περισσότερο καὶ περισσότερο διοργανωμένοι. Ἐνα μονάχα θὰ τολμούσαμε νὰ ἐλπίζουμε: Πὼς ὁ κληρὸς μᾶς δὲ θᾶξει ποτέ του τὴν μόρφωσιν, τοῦ φράγκικου, πὼς θὰ μείνῃ ἀμόρφωτος ὅπως εἶναι, κ' ἔτσι εὐκολὰ θὰ τὸν ξεκάνουμε.

(Στᾶλλο φύλλο τελιώνει)

N. GIANNIOS

(1) Μερικοὶ νομίζουν πὼς τώρα μετὰ τὸν εὐρωπαϊκὸν πόλεμον χρεωκόπησε κι' ὁ Σοσιαλισμὸς. Οἱ τέτοιοι βιάζονται καὶ κρίνουν πρὶν τῆς ὥρας! Κι' ἂν ἀκόμη υποθέσουμε πὼς τὰ προλεταριάτα εἶχαν καιρὸ νὰ σταματήσουν τὸν πόλεμον καὶ δὲν τὸ ἔκαναν, πάλι αὐτὸ δὲ σημαίνει πὼς τὰ προλεταριάτα ἐξαφανίσθησαν ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, παρὰ πὼς ὁ πόλεμος δὲν τὰ βρῆκε ἔτοιμα πρὸς δράσιν.

Κριτήριον τοῦ Σοσιαλισμοῦ θὰ σταθεῖ μονάχα τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολέμου. Κι' ἂν κρίνουμε ἀπὸ τὴν ὥσιν τὴν ἄνω, ὡς τώρα ἀμοιβαίως καταστροφῆς τῶν κρατῶν ἢ νίκης τοῦ Σοσιαλισμοῦ εἶναι βεβαία.

ΚΟΜΦΟΥΚΙΟΣ. — Τὸ παιδί πρέπει νὰ μελετᾷ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ πατέρα του, ὅσο ζῆ. Ὅταν ὁ πατέρας του πεθάνῃ, τότε πρέπει νὰ σπουδάξῃ τὴν ζωὴν του καὶ νὰ σέβεται τὴν μνήμην του.

ΕΝΑ ΚΟΝΤΣΕΡΤΟ

Τὴν Κυριακὴν, στὶς 14 τοῦ Δεκεμβρίου, ὁ κ. Γ. Ἀγαπητὸς δίνει στὴν αἴθουσα τοῦ Ὁδείου recital πιάνου. Καθὼς μαθαίνω, ὡς τώρα, κανεὶς, ἀκόμα κι' ἀπ' τοὺς ἐπαγγελματίους πιανίστες τοῦ Ὁδείου δὲν παρουσιάσθηκε σὲ recital, κ' ἔτσι ὁ τίτλος τιμῆς καὶ τὸ τόλμημα ἀνήκουν ἀκέρια στὸν κ. Ἀγαπητό. Δὲ λέω ἀκόμα, πὼς τοῦ ἀνήκει κ' ἡ δάφνη. Αὐτὸ θὰ φανῇ μετὰ τὸν καιρὸν. Γιὰ μιὰ ἐχτέλεση κλασσικῶν κομματιῶν χρειάζεται καὶ ψυχικὴ μουσικὴ ζωὴ καὶ ταλέντο. Ἡ ψυχικὴ ζωὴ βοηθεῖ ν' ἀντλήσουμε ἀπ' τὸν πλοῦτον τῆς μουσικῆς ψυχῆς μᾶς τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα, που θὰ μᾶς δείξουν ζωντανούς τοὺς τόνους μιᾶς σύνθεσις παλαιᾶς, σὰν τὸν ἱστορικόν, που μόνον ἡ μεγάλη ψυχικὴ ζωὴ του τὸν βοήθει νὰ νοιώσῃ περασμένες ἐποχές. Καὶ τὸ ταλέντο εἶναι ἐκεῖνο, που τὴν ψυχικὴν αὐτὴ ἐργασίαν τὴ μεταφέρει, σὰν ἀνάγκην, σὲ ζωντανούς τόνους, ὅπως ὁ μεταφραστὴς, που τὴν ἁρμονίαν τῶν στίχων τοῦ πρωτότυπου, τὴ νοιώθει καὶ τὴν ἀκούει καθαρὰ στὴ δικήν του γλῶσσαν. Καὶ ἀκόμα χρειάζεται σεβασμὸς καὶ βαθιὰ μελέτη. Συχνὸ εἶναι τὸ θέαμα ἀπὸ τοὺς διάφορους βιρτουόζους, που, νοιώθοντας ἕνα τὴν ἀξίαν τους μονάχα στὰ εὐκολοκίνητα δάχτυλά τους, διαλέγουν ἄψυχα ταχυδαχτυλογικὰ κομμάτια, ἢ ὀργαζόμενοι στὶς καντέτσες τῶν κοντσέρτων. Ὅπως συχνὰ εἶναι ἐδῶ, στὴν Ἀθήναν, ὅπου τὸ πιάνο θεωρεῖται κεφάλαιον γιὰ τὴν προίκαν κάθε κόρης, κ' ἡ βλάστησι ἐχτέλεσι μιᾶς κλασσικῆς σύνθεσις—τόσο συχνῇ, ὅσο κ' ἡ ἀσυνειδήτη μετάφρασις, ὅσο κ' ἡ ἀναγνώρισις τοῦ τίτλου τοῦ «ἱστορικοῦ» ἢ τοῦ «ἐπιστήμονα» σὲ μικρόμυαλους καθαριστὲς παπυρικῆς σκόνης.

Ὁ κ. Γ. Ἀγαπητὸς εἶναι φίλος μου, κ' ἔτσι συχνὰ μοῦ δόθηκε ἡ εὐκαιρία κ' ἡ εὐκαρίστησι νὰ τὸν ἀκούσω. Παίξει σοβαρὰ καὶ μ' αἴσθημα βαθύ. Ἀποφεύγει τὴν ρεκλάμην. Εἶναι μελετηρὸς κ' οἱ νότες βγίνουσι καθαρὰ ἀπ' τὰ δάχτυλά του. Μ' ἕνα λόγον εἶναι καλοσυνείδητος ἐχτελεστὴς καὶ τοῦ στέκουσιν ξένα ὅλα τὰ γνωρίσματα τοῦ βιρτουόζου. Θὰ σύσταίνα σὲ ὅλους, ὅσους θέλουσιν ν' ἀκούσουν ἕνα ἀληθινὸν Bach, Brahms, Chopin, Debussy κ.τ.λ., νὰ πάνε τὴν Κυριακὴν στὸ κοντσέρτον του. Καὶ θὰ σύσταίνα στὸν ἴδιον, τώρα που εἶναι ἀκόμα νέος, ν' ἀκολουθήσῃ πιστὰ τὸ δρόμον που χάραξε, νὰ μελετᾷ πάντα μετὰ τὴν ἴδιαν εὐλιχρίαν, νὰ βαθαίνῃ κάθε μέρα καὶ πὸς πολὺ στὴν οὐσίαν τῆς μουσικῆς σύνθεσις καὶ νὰ μὴν ἐπηρεάζεται ποτέ ἀπ' τὰ χεροκροτήματα τῆς ἀμουσῆς Ἀθηναϊκῆς ὀρχήστρου.

Φ. Π.

ΣΕΝΕΚΑΣ. — Τί πὸς ὥρατον ἀπὸ νὰ τὸ κάνει κανένας ἐξέτασι τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ κάθε μέρα. Τί ὕπνος πὸς γλυκὸς ἀπὸ κείνον που ἀκολουθεῖ μιὰ τέτοια ἐπιθεώρησι τῶν πράξεών μου!